

Onderzoeksrapportage

'Jeugdhulp in kleine gemeenten'

*Een analyse van de verschillen
in verwijzingen naar jeugdhulp met verblijf
in kleine gemeenten.*

Datum : 10 april 2018
Opdrachtgever : Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Directie Jeugd
Auteur : Truus Vernhout
Documentnummer : 1802-TV-029-ojkg
Versie : 0.2

Inhoud

1.	Inleiding op het onderzoek	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doelstelling en onderzoeksvragen	1
1.3	Aanpak	2
2.	Resultaten van het onderzoek	3
2.1	Kleine gemeenten versus grote gemeenten	3
2.2	Selectie van de vier onderzochte gemeenten	3
2.3	Verwijzingen naar jeugdhulp met verblijf	5
2.4	Overeenkomsten en verschillen	8
3.	Conclusies	12

1. Inleiding op het onderzoek

1.1 Aanleiding

Het Ambtelijk overleg Beleidsinformatie Jeugd (ABJ) volgt sinds de decentralisatie van de jeugdhulp de ontwikkelingen van de verwijzingen naar en het gebruik van jeugdhulp in de verschillende gemeenten en regio's. Dit gebeurt aan de hand van de halfjaarlijkse publicatie van cijfers in het kader van de Jeugdmonitor StatLine (CBS). Opmerkelijke ontwikkelingen en/of verschillen tussen gemeenten kunnen de aanleiding zijn voor een nader onderzoek naar de achtergronden en oorzaken van die ontwikkelingen en/of verschillen.

Eén van de dingen die opvalt na analyse van het gebruik van jeugdhulp met verblijf is dat er sprake is van redelijk grote verschillen tussen gemeenten onderling, die niet zijn te verklaren uit het verschil in omvang tussen die gemeenten. Uit het in januari 2017 gepubliceerde exploratieve onderzoek 'Sturing op specialistische jeugdhulp' (Significant) kwam dit ook naar voren. In dat onderzoek werd een aantal factoren genoemd die daar mogelijk voor verantwoordelijk zijn. Om meer inzicht te krijgen in de achterliggende oorzaken, zodat duidelijk wordt of en zo ja hoe hierop gestuurd kan worden, heeft het ABJ besloten een nader onderzoek te laten uitvoeren. Het ministerie van VWS treedt daarbij op als opdrachtgever en aan het onderzoeks- en adviesbureau Argos is gevraagd om dit onderzoek uit te voeren.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Door de opdrachtgever is het doel van het onderzoek als volgt geformuleerd:
Het verkrijgen van inzicht in het verschil in verwijzingen naar jeugdhulp met verblijf in kleine gemeenten.

Dit doel is vertaald naar de volgende onderzoeksvragen:

1. In welke kleine gemeenten wordt relatief veel jeugdhulp geboden?
2. In welke van deze gemeenten is het percentage jeugdhulp met verblijf het grootst? En in welke het laagst?
3. Hoe ziet het verwijsgedrag eruit in de kleine gemeenten? Wie verwijzen naar jeugdhulp en wat zijn hun overwegingen om wel of niet voor jeugdhulp met verblijf te kiezen? In welke mate wordt er (door aanbieders) intern doorverwezen naar jeugdhulp met verblijf?
4. Hangt in kleine gemeenten een hoog of laag aantal verwijzingen naar jeugdhulp met verblijf samen met:
 - a) populatiekenmerken en sociaal economische omstandigheden?
 - b) de mate van organisatie van de toegang (bv. wel of niet beschikbaar hebben van een wijkteam)?
 - c) de mate waarin preventieve hulp wordt ingezet?
 - d) het (lokaal) beschikbare aanbod van jeugdhulp zonder verblijf?
 - e) het (lokaal) beschikbare aanbod van jeugdhulp met verblijf?

1.3 Aanpak

Het onderzoek richt zich op *kleine* gemeenten. In het onderzoek wordt hieronder verstaan gemeenten met minder dan 20.000 inwoners. Dit levert een onderzoekspopulatie van 118 gemeenten op (van de 388) die groot genoeg is om betrouwbare uitspraken over te doen en deze keuze sluit ook goed aan bij de indeling die in de Jeugdmonitor StatLine wordt gehanteerd.

Als onderzoeksmethode is gekozen voor de verschillenanalyse. Deze methode is gericht op het vinden van verklaringen voor geconstateerde verschillen tussen, in dit geval, een viertal kleine gemeenten ten aanzien van het percentage kinderen (0 tot 18 jaar) dat verwezen wordt naar jeugdhulp met verblijf. Hierbij dienen kwalitatieve gegevens om de kwantitatieve gegevens goed te kunnen duiden.

De vier gemeenten die zijn onderzocht zijn alle vier gemeenten met een relatief hoog jeugdhulpgebruik in de betekenis van het aantal jeugdhulptrajecten gerelateerd aan het aantal jeugdige inwoners. Bij twee van deze gemeenten gaat het om relatief veel jeugdhulp met verblijf en bij de twee andere juist om relatief weinig jeugdhulp met verblijf. Er is gebruik gemaakt van de gegevens over de 1e helft van 2017, waarbij soms ook is gekeken naar de cijfers in 2015 en 2016 om een eventuele trend te kunnen signaleren.

Het onderzoek is voor een belangrijk deel gebaseerd op beschikbare cijfers (CBS en VNG/Waarstaatjegemeente.nl). De hieruit verkregen informatie is aangevuld met informatie die is verkregen uit gesprekken met verschillende medewerkers die bij het beleid en/of de toegang tot jeugdhulp zijn betrokken, zoals de beleidsmedewerker jeugd, de teamleider van het (wijk)team jeugd, de manager van de gecertificeerde instelling en een plaatsingscoördinator van een jeugdhulpinstelling.

2. Resultaten van het onderzoek

2.1 Kleine gemeenten versus grote gemeenten

In het eerder genoemde rapport 'Sturing op specialistische jeugdhulp' (Significant, 2017) is één van de bevindingen:

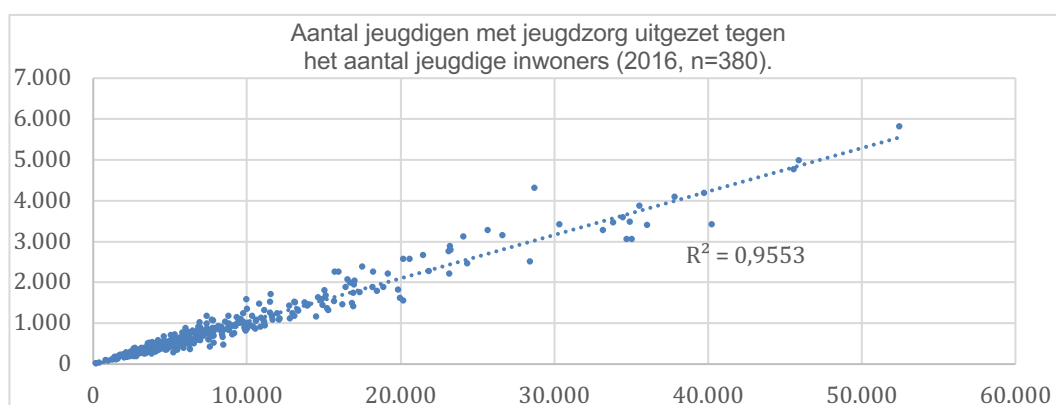
"Kleinere gemeenten hebben te maken met een relatief groter deel van de kinderen/jongeren dat jeugdhulp (al dan niet met verblijf) of jeugdbescherming gebruikt."

Deze constatering was mede aanleiding voor het huidige nader onderzoek naar jeugdhulpgebruik in kleine gemeenten en is gebaseerd op een multilevel analyse van de cijfers uit de Jeugdmonitor (CBS StatLine) van 2015.

In het huidige nader onderzoek naar verschillen tussen kleinere gemeenten, is nogmaals gekeken naar het onderscheid tussen kleine en grote gemeenten. Dat is wel op een andere wijze gedaan dan in het hierboven genoemde onderzoek. De verschillen zijn:

- geen multi-level analyse maar een enkelvoudige analyse van de omvang van een gemeente in relatie tot het jeugdhulpgebruik (twee variabelen);
- de omvang van een gemeente niet uitgedrukt in het totaal aantal inwoners maar in de inwoners in de leeftijdsgroep van 0 tot 20 jaar;
- het jeugdhulpgebruik uitgedrukt in het aantal kinderen (0 - 18) met jeugdzorg (jeugdhulp en/of jeugdbescherming en/of jeugdreclassering);
- gebaseerd op de cijfers van 2016, dus een kalenderjaar later.

Op grond van deze analyse blijkt de omvang van het jeugdhulpgebruik nagenoeg gelijk op te gaan met het aantal kinderen dat in een gemeente woont. Dit is te zien in onderstaande grafiek. De determinatiecoëfficiënt (R^2) is groter dan 0,9 en dat betekent dat er een zeer sterk (nagenoeg lineair) verband is tussen beide variabelen.

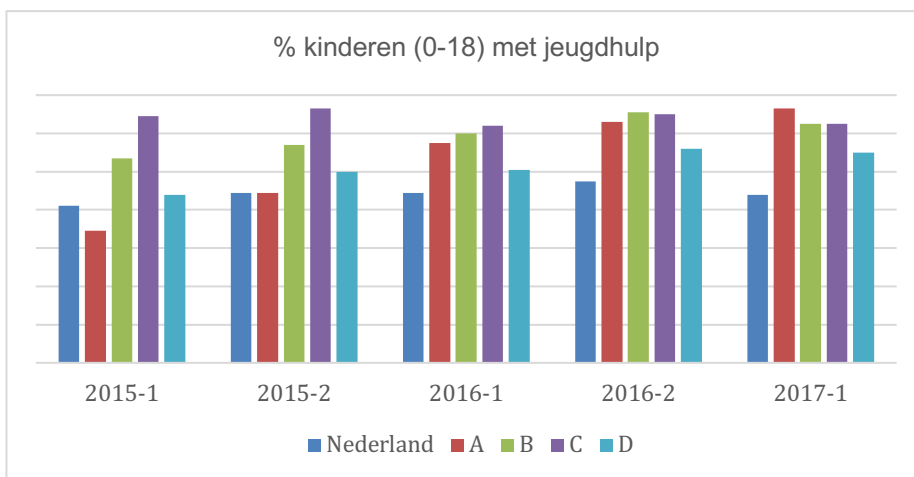

2.2 Selectie van de vier onderzochte gemeenten

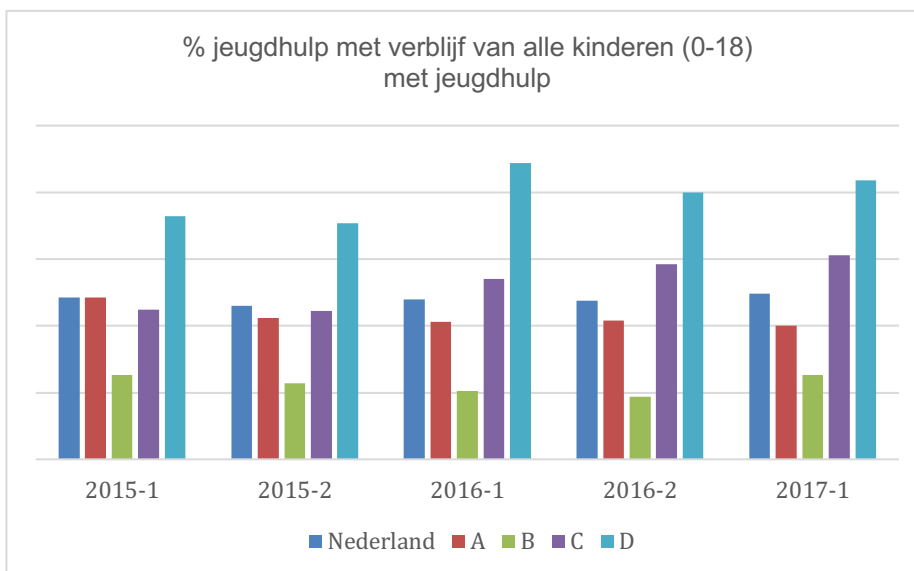
Van alle gemeenten tot 20.000 inwoners is een top 10 van gemeenten geselecteerd met het hoogste percentage kinderen (van 0 tot 18 jaar) die jeugdhulp ontvangen. Binnen deze groep gemeenten is gekeken welk percentage van de groep die jeugdhulp ontvangt,

jeugdhulp met verblijf krijgt. Vervolgens zijn uit deze voorselectie twee gemeenten gekozen waar relatief weinig jeugdhulp met verblijf wordt geleverd (gemeenten A en B) en twee gemeenten waar juist relatief veel jeugdhulp met verblijf wordt geleverd (gemeenten C en D).

De op deze wijze geselecteerde vier onderzoeksgemeenten laten het volgende totaalbeeld zien. Ook de ontwikkeling per halfjaar is weergegeven (periode vanaf 1/1/2015 tot 30/6/2017):

In onderstaande grafiek staat welk deel van deze kinderen jeugdhulp met verblijf ontvangt:

Gemeente A

Deze gemeente laat vanaf de invoering van de Jeugdwet op 1/1/2015 een gestage stijging zien van het aantal kinderen dat jeugdhulp krijgt. Vanaf 1/1/2016 komt dit aantal zelfs boven het landelijk gemiddelde uit. Het aandeel met verblijf daarentegen daalt licht en ligt ook beneden het landelijk gemiddelde.

Gemeente B

Deze gemeente heeft al vanaf 1/1/2015 een relatief hoog percentage kinderen dat jeugdhulp ontvangt en dat percentage stijgt door de tijd nog iets (met mogelijk een lichte daling in de eerste helft van 2017, dat is nog een voorlopig cijfer). Deze kinderen krijgen vooral ambulante jeugdhulp, het aandeel dat jeugdhulp in een verblijfssetting ontvangt is juist relatief laag ten opzichte van het landelijk gemiddelde en daalde in de afgelopen jaren zelfs nog iets (met mogelijk een lichte stijging in de eerste helft van 2017).

Gemeente C

Deze gemeente heeft vanaf het begin een bovengemiddeld hoog percentage kinderen met jeugdhulp. Dat aandeel lijkt door de tijd heen iets terug te lopen, maar het aandeel jeugdhulp met verblijf stijgt en komt vanaf 1/1/2016 ook boven het landelijk gemiddelde uit.

Gemeente D

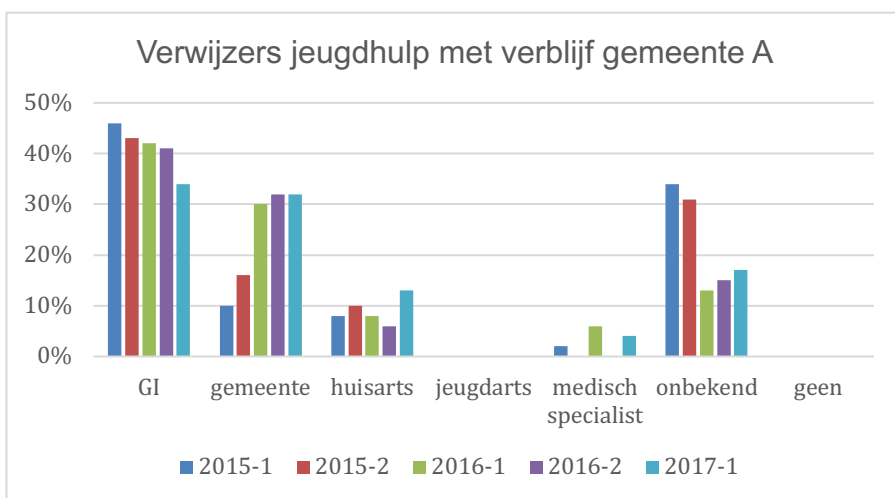
Deze gemeente heeft zowel een toenemend percentage kinderen met jeugdhulp, vanaf 1/1/2015 ligt dit percentage al boven het gemiddelde in Nederland. Het aandeel van deze kinderen dat jeugdhulp met verblijf krijgt is fors hoger dan het landelijk gemiddelde en de andere gemeenten in het onderzoek.

2.3 Verwijzingen naar jeugdhulp met verblijf

Eén van de onderzoeksvragen heeft betrekking op de verwijzers en het verwijsgedrag. In deze paragraaf is te zien wie verwijzen naar jeugdhulp met verblijf en hoe de verdeling over de verschillende verwijzers zich per gemeente heeft ontwikkeld in de periode van 1/1/2015 tot 30/6/2017.

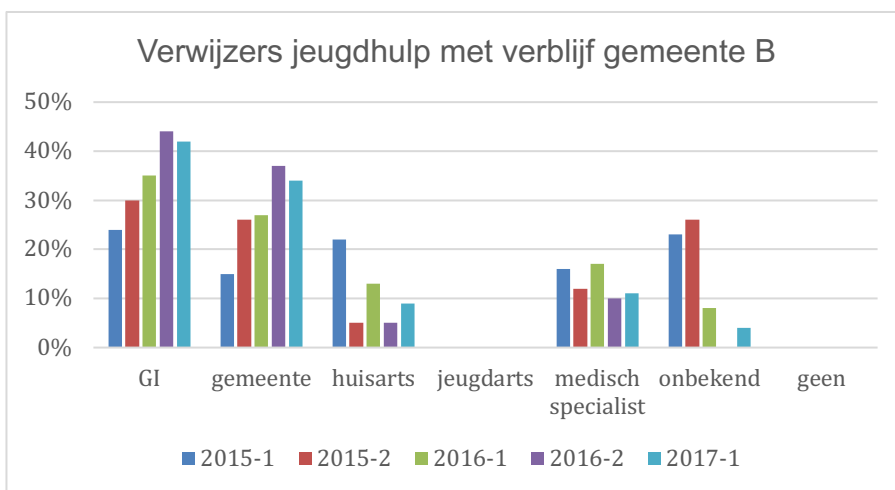
Verwijzingen gemeente A

In gemeente A komen de meeste verwijzingen voor jeugdhulp met verblijf van de gecertificeerde instelling. Dat is in 2,5 jaar tijd wel gedaald van 46 naar 34%, terwijl het aantal verwijzingen via het jeugdteam van de gemeente is gestegen. In deze gemeente worden (vrijwel) geen verwijzingen naar jeugdhulp met verblijf gedaan door een jeugdarts. Opvallend is het hoge percentage 'verwijzer onbekend' (aanvankelijk 34% maar nu nog steeds 17%). Dat heeft volgens de gemeente een registratietechnische oorzaak (ontbrekend veld op het formulier) en zou vanaf 2017 niet meer voor mogen komen. De geïnterviewden wisten niet dat ze van de kleinere gemeenten zo hoog scoren, maar herkennen zich wel in het beeld. Vooral GGZ-problematiek is van oudsher een bekend probleem in één van de woonkernen en dit is een punt van aandacht. Er wordt door de huisartsen veelvuldig verwezen naar ambulante jeugd-GGZ, terwijl het jeugdteam van de gemeente probeert veel problemen vroegtijdig te signaleren en preventief te handelen, onder andere via het onderwijs.

Verwijzingen gemeente B

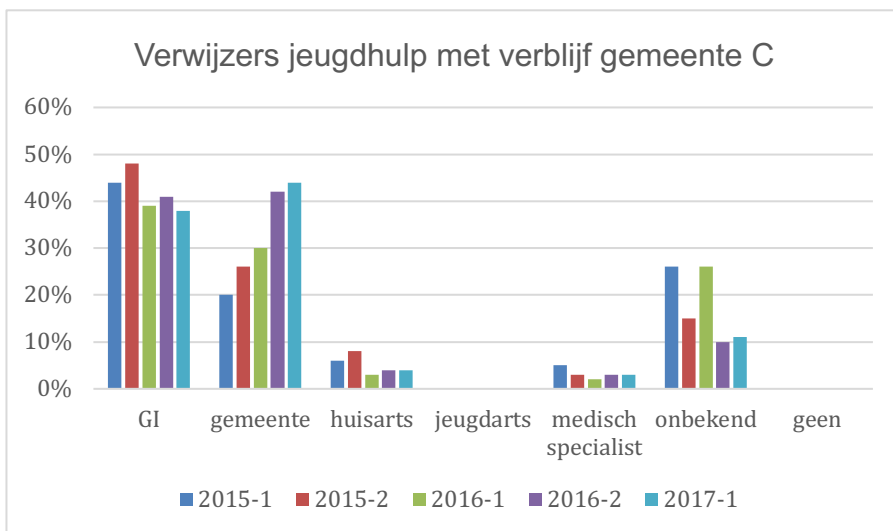
Vergeleken met gemeente A die ook een relatief laag aandeel jeugdhulp met verblijf heeft, is in deze gemeente te zien dat zowel het aantal dat door een gecertificeerde instelling als via het jeugdteam van de gemeente wordt verwezen, geleidelijk is toegenomen. Ook hier wordt een klein deel van de kinderen via de huisarts en een iets groter deel via een medisch specialist verwezen naar jeugdhulp met verblijf. Het aandeel 'verwijzer onbekend' is behoorlijk gedaald, door een strenger toezicht op de registratie van dit veld. Ook hier verwijzen jeugdartsen (vrijwel) geen kinderen naar jeugdhulp met verblijf. De gemeente geeft aan geen invloed te kunnen uitoefenen op het verwijsgedrag van andere verwijzers dan het eigen jeugdteam. De verwijzers beoordelen jeugdhulpaanvragen volgens hun eigen professionele afwegingskader.

Verwijzingen gemeente C

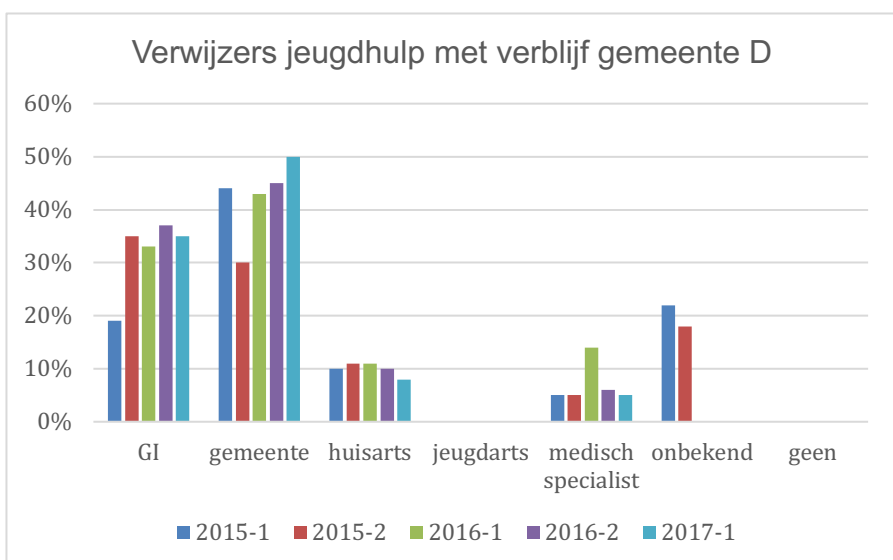
Het beeld van verwijzers voor jeugdhulp met verblijf in gemeente C vertoont overeenkomsten met dat in gemeente A. Het aantal verwijzingen via de gecertificeerde instelling is licht gedaald en die via het jeugdteam van de gemeente is sterk gestegen. In de eerste

helft van 2017 vinden zelfs de meeste verwijzingen naar jeugdhulp met verblijf plaats via de gemeentelijke toegang. Verwijzing rechtstreeks door een huisarts of medisch specialist komt hier slechts mondjesmaat voor. En van nog zo'n 10% van de verwijzingen is de verwijzer onbekend. Ook in deze gemeente verwijzen jeugdartsen niet of nauwelijks naar jeugdhulp met verblijf.

Verwijzingen gemeente D

In gemeente D, de gemeente met verreweg het grootste aandeel jeugdhulp met verblijf, vinden de meeste verwijzingen plaats door het jeugdteam van de gemeente, direct gevolgd door de gecertificeerde instelling. De huisartsen nemen zo'n 8 à 10% van de verwijzingen voor jeugdhulp met verblijf voor hun rekening. Net als in de andere drie gemeenten verwijzen jeugdartsen (vrijwel) niet naar jeugdhulp met verblijf en vanaf 2016 wordt er niet meer geregistreerd op 'verwijzer onbekend'.

2.4 Overeenkomsten en verschillen

In deze paragraaf staan de belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen de vier onderzochte gemeenten.

Toegang tot jeugdhulp (met verblijf)

De vier nader onderzochte gemeenten maken alle vier onderdeel uit van een regionaal samenwerkingsverband van meerdere gemeenten. Op het regionale niveau wordt zowel jeugdhulp ingekocht als de toegang (overkoepelend) georganiseerd. In alle vier gemeenten is een lokaal jeugdteam werkzaam, dat specifiek voor die gemeente adviseert en indiceert. Deze jeugdteams leveren ook zelf vrij toegankelijke (preventieve) hulp en ondersteuning aan ouders en kinderen. De vier gemeenten verschillen alleen van elkaar als het gaat om het aandeel dat de GI's hebben in het verwijzen naar jeugdhulp met verblijf. In de gemeenten met relatief weinig jeugdhulp met verblijf (gemeenten A en B) vinden de meeste verwijzingen plaats door de GI's, terwijl in de andere twee gemeenten (C en D) de meeste verwijzingen naar jeugdhulp met verblijf inmiddels plaatsvinden door het jeugdteam van de gemeente. Het is dus niet zo dat een toename van het aantal verwijzingen dat via de gemeentelijke toegang loopt, het aandeel verwijzingen naar jeugdhulp met verblijf beperkt, althans dat effect is nog niet zichtbaar in de cijfers. De gemeenten hebben zelf de indruk via 'hun' jeugdteam wel meer grip te hebben op de instroom.

Het (lokaal) beschikbare aanbod

In (de nabijheid van) gemeente C bevindt zich geen grote residentiële jeugdhulpinstelling die een verklaring zou kunnen zijn voor het grote aandeel jongeren dat jeugdhulp met verblijf krijgt. Er is daar dus ook geen sprake van een 'aanzuigende werking' van de aanwezigheid van zo'n instelling. Ook vinden er volgens de geïnterviewden geen doorverwijzingen plaats van de ene jeugdhulpaanbieder naar de andere. Het komt misschien wel voor maar niet op grote schaal. In de regio van gemeente C overstijgt al jaren de vraag naar jeugdhulp het beschikbare budget. Er is in die regio wel voldoende capaciteit beschikbaar want er zijn geen of nauwelijks wachttijden. De geïnterviewden geven aan dat het huidige aanbod nodig is omdat de vraag reëel is.

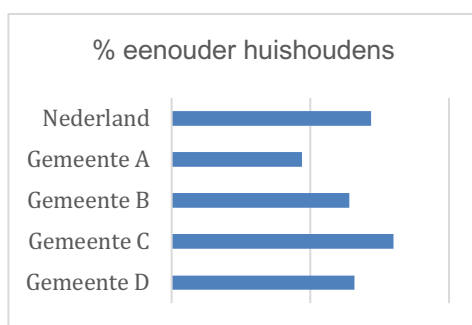
In de regio van gemeente D is een vergelijkbaar probleem als in die van gemeente C. Van oudsher is daar meer dan gemiddeld vraag naar jeugdhulp en er wordt ook meer dan gemiddeld gespecialiseerde, dus dure, jeugdhulp geleverd, onder andere door een landelijk werkende instelling. Wellicht verhuizen gezinnen met kinderen die deze zorg nodig hebben, daardoor naar deze gemeente/regio, al ligt het aandeel jongeren van de totale bevolking hier lager dan gemiddeld. Daarnaast verblijven er relatief veel (pleeg) kinderen met een voogdijmaatregel. Deze kinderen komen vanwege het woonplaatsbeginsel ten laste van gemeente D. Daarvoor krijgt deze gemeente een extra bedrag als aanvulling op het jeugdhulpbudget in het kader van de compensatieregeling 'voogdij en 18+'. Volgens de geïnterviewden is dit een belangrijke verklaring voor het relatief hoge aantal jongeren met jeugdhulp en die met jeugdhulp met verblijf in het bijzonder.

In de (regio's van de) gemeenten A en B is geen duidelijk aanwezige invloed van het aldaar aanwezig jeugdhulpaanbod dat de omvang van het aantal verwijzingen naar jeugdhulp met verblijf verklaart. In gemeente B bestaat van oudsher een woonkern met relatief veel gezinnen met GGZ-problematiek en een zwak sociaal netwerk. Er is daarom

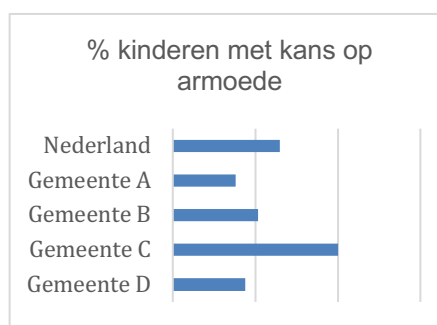
wel aanbod van (ambulante) jeugd-GGZ, waarnaar wordt verwezen, met name door de huisartsen. Ook gemeente B geeft aan dat er bij hen sprake is van een historisch grote vraag naar jeugdhulp. De oorzaak daarvan is niet bekend en het is voor deze gemeente dan ook lastig om hier invloed op uit te oefenen.

Populatiekenmerken en sociaal-economische factoren

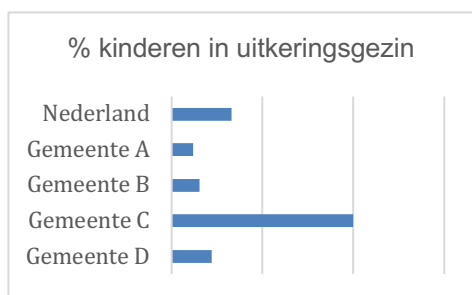
Hieronder worden de vier onderzochte gemeenten geanalyseerd aan de hand van een aantal kenmerken en factoren. Ze worden met elkaar vergeleken en ook met het landelijk gemiddelde. Deze analyse is voorgelegd aan de geïnterviewden met de vraag of het beeld wordt herkend en wat hun inschatting is van het effect van deze kenmerken en factoren op de omvang van het jeugdhulpgebruik in de betreffende gemeente.

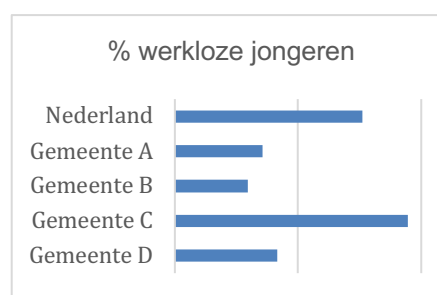
Bron: CBS, 2017

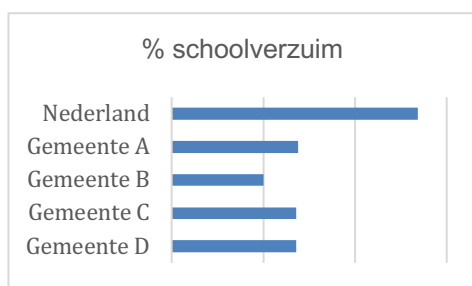
Bron: CBS, 2013

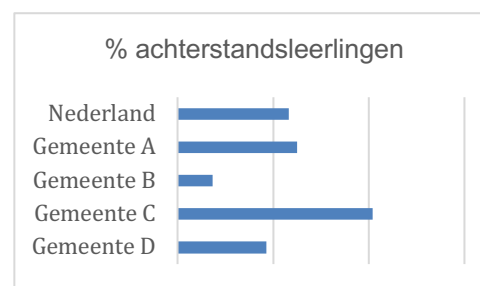
Bron: VJI, 2015

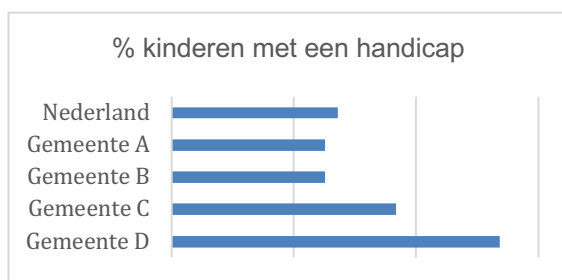
Bron: VJI, 2015

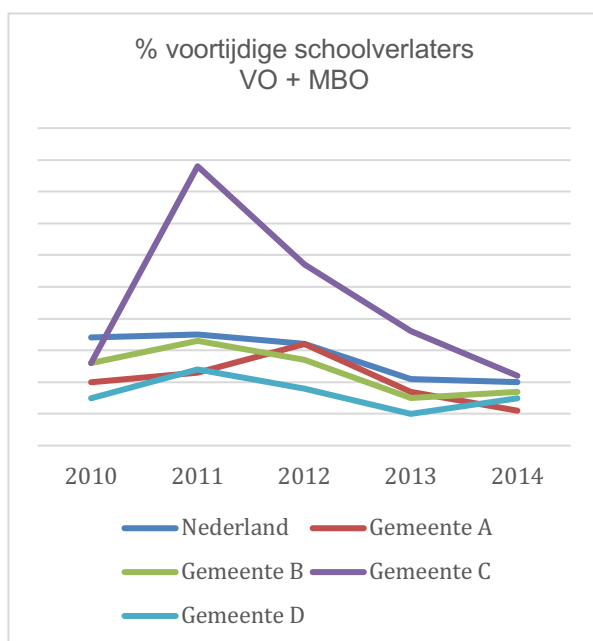
Bron: Ingrado, 2016

Bron: VJI, 2012

Bron: VJI, 2015

Bron: DUO

SES-factor

De SES-factor is een indicator die van de bevolking van (in dit geval) een gemeente de sociaal-economische status weergeeft. Deze factor is samengesteld uit elementen als opleiding, inkomen, beroep en context (zoals huizenprijzen, % beneden de armoedegrens, % eenoudergezinnen en % werklozen).

De gemeenten A, B en D hebben een SES-factor die ongeveer gelijk is aan het landelijk gemiddelde. De SES-factor van de gemeente C ligt veel lager dan het landelijk gemiddelde.

Samenvatting analyse

Op basis van de hierboven beschreven indicatoren die betrekking hebben op gezins- en leefomstandigheden, onderwijs, werksituatie en sociaal-economische status, lijkt er voor gemeente C een duidelijk verband te zijn met het hoge jeugdhulpgebruik, zowel met als zonder verblijf. Dit wordt door de geïnterviewden bevestigd als belangrijkste oorzaak van de forse vraag naar jeugdhulp.

Voor de gemeenten A en B geldt dat deze kenmerken en factoren niet of in mindere mate van invloed zijn op de omvang van het jeugdhulpgebruik. Op vrijwel alle indicatoren scoren beide gemeenten beter dan het landelijk gemiddelde. De geïnterviewden herkennen de situatie maar geven aan niet precies te weten waar het hoge aantal verwijzingen voor jeugdhulp (met verblijf) vandaan komt, behalve dat het al voor de inwerkingtreding van de Jeugdwet zo was. Kennelijk is een historisch gegroeide situatie niet eenvoudig te doorbreken.

Ook voor gemeente D geldt dat er op de meeste kenmerken en factoren iets beter wordt gescoord dan het landelijk gemiddelde, met uitzondering van het aantal jongeren met een handicap. Dat ligt ruim boven het landelijk gemiddelde en verklaart (mede) het hoge jeugdhulpgebruik met verblijf.

3. Conclusies

De resultaten van het uitgevoerde nadere onderzoek naar de verschillen tussen kleinere gemeenten ten aanzien van het jeugdhulpgebruik c.q. het aantal verwijzingen naar jeugdhulp met verblijf, leiden tot een aantal conclusies. Deze geven (deels) antwoord op de gestelde onderzoeksvragen. Daarnaast leidt het onderzoeksproces zelf in relatie tot de beschikbare Beleidsinformatie Jeugd tot een paar conclusies en daar wordt in dit hoofdstuk mee begonnen.

Er zijn steeds meer gegevens over jeugdhulp beschikbaar.

Voor dit onderzoek waren al heel veel basisgegevens beschikbaar. Hiermee kon nuttige informatie op een rij worden gezet, als basis voor het vragen naar de achtergrond van deze cijfers (de duiding) bij de betrokken medewerkers. De Jeugdmonitor van het CBS bevat met het verstrijken van de jaren steeds meer gegevens maar ook de kwaliteit en volledigheid van de gegevens neemt toe. Daarnaast is er uit diverse andere bronnen ook nuttige informatie te halen, die door de VNG wordt ontsloten via de website 'Waarstaatje-gemeente.nl'. Vooral bij de geïnterviewde beleidsmedewerkers van de gemeente was merkbaar dat ze deze gegevens steeds vaker ook zelf raadplegen.

Het verschil tussen kleine en grote gemeenten is minder groot dan verwacht.

Er lijkt een duidelijk verband te zijn tussen de omvang van een gemeente, en dan in het bijzonder het aantal jeugdigen, en het jeugdhulpgebruik. Net als bij de grotere gemeenten, zijn er gemeenten met veel of juist weinig jeugdhulpgebruikers ten opzichte van het aantal jeugdige inwoners, maar uit de recente cijfers blijkt niet dat kleinere gemeenten in het algemeen te maken hebben met meer verwijzingen naar jeugdhulp dan grotere gemeenten.

Uiteraard hebben kleinere gemeenten wel meer last van schommelingen in het jeugdhulpgebruik. In de praktijk blijken deze schommelingen echter afgevlakt te worden doordat er wordt samengewerkt op regionaal niveau, waarbij de resultaten worden 'uitgemiddeld' over de deelnemers aan het samenwerkingsverband. Dit gold in elk geval voor de vier onderzochte gemeenten. Ook aanbieders van jeugdhulp zijn vaak op grotere schaal georganiseerd dan een kleinere gemeente.

De duiding van de cijfers blijkt voor veel betrokkenen lastig te zijn.

Omdat de inkoop en toegang veelal op grotere schaal zijn georganiseerd, ondanks het bestaan van lokale (wijk)teams, ontbrak bij een deel van de geïnterviewden het beeld van de individuele (kleinere) gemeente. De beleidsmedewerkers jeugd van een gemeente, bleken de beste bron te zijn voor het interpreteren van de gegevens. Aan de andere kant bleek de situatie in een kleinere gemeente vaak representatief te zijn voor de gehele regio.

De conclusies die hierna volgen, gaan over de inhoud van het onderzoek. Omdat het onderzoek slechts betrekking heeft op vier gemeenten, worden ze voorzichtig verwoord.

De geconstateerde verschillen in jeugdhulpgebruik zijn vaak historisch bepaald.

Uit de interviews bleek dat er niet altijd een duidelijke reden is aan te wijzen voor het bestaan van verschillen in jeugdhulpgebruik, maar dat die verschillen wel vaak al langere

tijd bestaan. Ze hebben ook de neiging om in stand te blijven vanwege de volgende patronen:

- het verwijsgedrag van verwijzers is veelal gebaseerd op een eigen, professioneel afwegingskader, dat voor derden i.c. gemeenten niet inzichtelijk is en ook lastig is te beïnvloeden; nieuwe verwijzers krijgen dit professionele afwegingskader mee van hun voorganger, waardoor het blijft bestaan (gemeenten A en B);
- het bestaan van bepaalde groepen kinderen (bv. met een handicap) in een bepaalde gemeente, maken dat er vraag is naar jeugdhulp en dat aanbieders zich daar gaan vestigen; vervolgens leidt dat aanbod, zeker als het om gespecialiseerde vormen van zorg gaat, tot het aantrekken van kinderen (en de gezinnen waar ze deel van uitmaken) van elders (gemeente D).

Een lage SES-score kan een goede verklaring zijn voor veel jeugdhulpgebruik.

Voorals een gemeente op meerdere punten (populatiekenmerken en sociaal-economische factoren) afwijkend scoort van het gemiddelde, dan lijkt dit een goede indicator te zijn voor de behoefte aan jeugdhulp (gemeente C).

Het is onduidelijk of de organisatie van de toegang het jeugdhulpgebruik beïnvloedt.

De invloed van de wijze waarop de toegang tot jeugdhulp is georganiseerd, kon in dit onderzoek niet worden vastgesteld omdat alle vier gemeenten bleken dit op een vergelijkbare wijze te hebben ingericht (lokale jeugdteams die opereren binnen een regionaal verband). Gemeenten ervaren wel meer beïnvloedingsmogelijkheden via hun jeugdteam maar bij de vier onderzochte gemeenten blijkt dat bij een toename van het aantal verwijzingen via het gemeentelijk team, dit niet resulteert in een afname van het aantal verwijzingen voor jeugdhulp en/of het aandeel jeugdhulp met verblijf.